

Dosarul nr. 2ra-1543/22
2-19117631-01-2ra-26102022

Prima instanță: Judecătoria Cahul, sediul Central (jud. M. Bușuleac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud. R. Petrov, N. Bondarenco, S. Pilipenco)

ÎNCHEIERE

18 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari, reprezentați de avocatul Mariana Turculeț, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Liliana Nărea, Teodor Nărea și Gospodăria Țărănească „Feodor-Nărea” împotriva lui Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari, intervenienți accesorii Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Mihai Constantin și Loreta Babaianu cu privire la reperarea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 30 mai 2022 a Curții de Apel Cahul, prin care a fost respins apelul declarat de Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari, reprezentați de avocatul Mariana Turculeț și a fost menținută hotărârea din 19 mai 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central,

constată:

La data de 12 iulie 2019, Liliana Nărea, Teodor Nărea și Gospodăria Țărănească „Feodor-Nărea” au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari, intervenienți accesorii Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Mihai Constantin și Loreta Babaianu cu privire la reperarea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii au indicat că, Liliana Nărea și Teodor Nărea sunt proprietari ai plantației de viță de vie soiul „Lora” și „Arcadia” cu o suprafață de 1,1 ha, precum și a plantației multianuale de cireș. În vecinătatea terenului agricol plantat cu viță de vie își desfășoară activitatea agricolă Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari.

În anul 2018, pârâții au prelucrat cu erbicide terenurile învecinate, iar vaporii de apă cu erbicide au afectat considerabil plantația de viță de vie inclusiv și livada de cireș.

Au indicat că, pentru a constata motivele îmbolnăvirii și uscării viței de vie reclamanții s-au adresat la specialiștii Direcției Regionale pentru Siguranța Alimentelor, care la data de 12 iunie 2018 au întocmit Actul nr.27 cu privire la control cu participarea lui Tudor Nărea, Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari.

În rezultatul controlului s-a constatat că, plantația de viță de vie cu suprafața totală de 1,1 ha, nr. cadastral XXXXX, plantată în anul 2014 cu soiurile „Lora” și „Arcadia”, 0,60 ha au fost afectate de vaporii erbicidului Stellar substanță activă „topramezon+dicamba”, cu care a fost tratat lanul de porumb de alături. La fel potrivit actului de control, frunzele lăstarilor sunt deformate și de culoarea galbenă, lăstarii tineri nu se dezvoltă. Potrivit concluziei, procentul afectării a 0,60 ha a constituit 90 %.

La fel au susținut că, a fost afectată livada de cireș cu suprafața totală de 1,3 ha cu nr. cadastral XXXXX, și în special copacii de cireș pe o suprafață de 0,4 ha. Lăstarii tineri fiind ofiliți și rămân în urmă cu dezvoltarea. Procentul afectării a 0,4 ha constituind 60 %. Au relevat că, distanța dintre lanul de porumb și plantațiile anuale este de 10 m, ca urmare nu se respectă izolarea spațială (200-250 m).

Au menționat că, s-au adresat la Agenția de Expertiză și Evaluare „Proexpert-Sud” prin care au solicitat evaluarea pagubei cauzate în anul 2018.

Conform concluziei expertului nr. 14061 SPR din 17 iunie 2018, suma prejudiciului adus în urma acțiunilor pârâților constituie 180 000 de lei.

Au indicat că, prin acțiunile pârâților, pe lângă prejudiciul material le-a fost cauzat și un prejudiciu moral, pe care l-au estimat la suma de 100 000 de lei.

Prin hotărârea din 19 mai 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central a fost admisă parțial acțiunea și s-a încasat în mod solidar de la Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari în beneficiul Liliane Nărea, Teodor Nărea și G.Ț. „Feodor-Nărea” suma de 180 000 de lei cu titlu de prejudiciu material și 5 400 de lei cu titlu de taxa de stat, în total 185 400 de lei. S-a respins acțiunea cu privire la repararea prejudiciului moral ca fiind neîntemeiată.

La data de 24 mai 2021, Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari, reprezentați de avocatul Mariana Turculeț, au declarat apel împotriva hotărârii din 19 mai 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central, solicitând casarea hotărârii, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii ca neîntemeiată.

Prin decizia din 30 mai 2022 a Curții de Apel Cahul, a fost respins apelul declarat de Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari, reprezentați de avocatul Mariana Turculeț și a fost menținută hotărârea din 19 mai 2021 a Judecătoriei Cahul, sediul Central.

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Cahul a precizat că atât în cadrul instanței de fond și în instanța de apel s-a constatat că, cauzarea prejudiciului material lui G.Ț. „Feodor-Nărea”, Liliane Nărea și Feodor Nărea (proprietate în devălmășie) de către Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari prin afectarea plantației de viță

de vie și a livezii de cireș ce a avut loc drept consecință a prelucrării terenurilor alăturate de porumb cu erbicid.

Instanța de apel a menționat că concluzia respectivă are ca suport probatoriu Actul cu privire la control nr. 27, întocmit la 12 iunie 2018 de Direcția Raională pentru Siguranța Alimentelor, care au reacționat la plângerea Liliane Nărea și Feodor Nărea, înregistrată sub nr. 73 din 11 iunie 2018, și s-au deplasat la fața locului, unde a fost stabilită starea lucrurilor în urma căreia a fost constatat că, plantația de viță de vie cu suprafața totală de 1,1 ha, cu număr cadastral 1736305134, anul plantării 2014, soiurile „Lora” și „Arcadia”, 0,60 ha au fost afectate de vaporii erbicidului „Stellar”, substanța activă „topramezon+dicamba”, după ce a fost tratat lanurile de porumb ce aparțin pâraștilor. Procentul afectării a 0,60 ha constituie 90%. La fel au fost afectați copacii de cireș pe o suprafață de 0,4 ha, nr. cadastral XXXXX. Procentul afectării a 0,4 ha constituie 60%. Potrivit actului de constatare, inspectorii au stabilit că, distanța dintre lanul de porumb și plantațiile multianuale afectate este de 10 m, nefiind respectată izolarea spațială de 200-250 m.

Adițional, a reținut că potrivit Actului cu privire la control nr. 27, apelanții au fost indicați ca participanți în actul de control, însă din conținutul actului se desprinde că în actul de control nu a fost făcută nici o obiecție, toți au semnat și nu l-au contestat până la moment.

Instanța de apel a menționat că faptul deținerii în proprietate de către Feodor Nărea a terenului, cu nr. cadastral XXXXX (terenuri cu nr. cadastrale XXXXX și XXXXX ce au fost comasate la data de 27 septembrie 2007) se confirmă potrivit certificatului din 07 aprilie 2016 înregistrat în Registrul bunurilor imobile, în baza certificatului de moștenitor nr.2137 din 18 aprilie 2001 și deciziei privind formarea bunului imobil din 16 martie 2016.

Potrivit concluziei nr. 140618PR din 17 iunie 2018, întocmită de Agenția de Expertiză și Evaluare „Proexpert Sud”, a fost stabilit că prejudiciul material cauzat în urma deteriorării și afectării plantației de viță de vie de soiul „Arcadia” și „Lora” constituie suma de 108 000 de lei și a plantației de cireșe de soiul „Valerii Cicalov” și „Napoleon” constituie suma de 72 000 de lei, în total 180 000 de lei.

La data de 19 septembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari, reprezentanți de avocatul Mariana Turculeț, au declarat recurs împotriva deciziei din 30 mai 2022 a Curții de Apel Cahul, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

În motivarea recursului s-a invocat că pentru survenirea răspunderii civile delictuale, consideră că este necesară existență obligatorie a următoarelor elemente, necesare a fi întrunite în mod cumulativ: fapta ilicită, să fie săvârșită prin acțiune, vinovăția persoanei care a săvârșit fapta, să existe un prejudiciu și să existe un raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciul cauzat.

Totodată a indicat că Direcția Raională pentru Siguranța Alimentelor Cahul nu a efectuat în privința lui Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari control în

sensul Legii privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător nr. 131 din 08 iunie 2012.

Cu referire la actul de control nr. 27 din 12 iunie 2018 a menționat că este întocmit de către inspectorul Ion Dunas și Ion Babanuță în prezența lui Feodor Nărea, Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari, iar în rezultatul controlului s-a constatat că plantația de viță de vie și livada de cireș au fost afectate de erbicid ce a fost tratat lanul de porumb de alături, fără a fi constatat cine este proprietarul terenului de alături.

A indicat că la data de 25 mai 2018 de către aceeași instituție de control a fost întocmit un alt act cu privire la control, pentru aceeași suprafață de viță de vie, prin care s-a pretins că Dumitru Rudenco ar fi afectat vița de vie și livada.

În astfel de circumstanțe a indicat că instanța de apel nu a constatat de către cine au fost afectate culturile și în ce proporții.

Totodată a menționat că actul nr. 27 din 12 iunie 2018 nu a fost semnat de către recurenți din motiv că nu a fost întocmit în privința acestora și nu a creat pentru aceștia careva consecințe, ca urmare nu necesita să fie contestat fiind doar un act în care s-au dat indicații obligatorii ce urmează a fi întreprinse de către GȚ „Feodor-Nărea” pentru reabilitarea culturilor.

A susținut că instanța de apel a trecut cu vederea prevederile art. 22, alin. (1), lit. f) din Legea nr. 119 din 22 aprilie 2004 cu privire la produsele de uz fitosanitar și la fertilizanți, care reglementează expres că autoritățile competente, în limitele atribuțiilor, sunt împuternicite să constate contravenții și să încheie procese verbale privind încălcarea prezentei legi și altor acte legislative cu privire la produsele de uz fitosanitar la fertilizanți.

A subliniat că la caz un oarecare proces-verbal privind constatarea contravenției lipsește care ar stabili legătura causală între acțiunile apelanților și consecințele urmate.

Referitor la concluzia expertului efectuată de către SRL „Proexpert Sud” a menționat că a fost efectuată de o persoană neîmputernicită, iar instanța de apel nu s-a expus asupra concluziilor expertului evaluator Ion Miron care a întocmit concluzia la data de 17 iunie 2018, pe când legitimația nr. 34 este eliberată la data de 08 octombrie 2018.

A precizat că instanța de apel nu s-a expus asupra răspunsului oferit de Asociația Obștească a Evaluatorilor Independenți din Republica Moldova din 20 martie 2022 și nu a dat nici o apreciere raportului de încercări nr. 00249 și 00250 din 05 iulie 2018.

A indicat cu referire la Certificatul eliberat de către OCT Cahul din 07 aprilie 2016 prin care se demonstrează că după Teodor Nărea este înregistrat dreptul de proprietate asupra terenului cu nr. cadastral XXXXX cu o S-2,6728 ha, fiind indicat modul de folosință ca fiind unul agricol.

La acest aspect, a menționat că conform Instrucțiunii nr. 112 din 22 iunie 2005 cu privire la înregistrarea bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor, publicată la 28 octombrie 2005 în Monitorul Oficial nr. 142, art. 487, la pct. 90 se menționează că plantațiile perene (de viță de vie, livadă etc.) se vor înscrie în Capitolul A, B. Suprafața plantației se indică din Proiectul de plantare, alt document în care se indică suprafața

plantată sau actul de stabilire pe teren întocmit de oficiul cadastral teritorial. Temei de înregistrare a plantației vor servi documentele prevăzute de legislație pentru înființarea plantației multianuale (Hotărârea Guvernului nr. 705 din 20 octombrie 1995).

Astfel, la caz este un bun imobil (vița de vie și livada) neînregistrat în Registrul bunurilor imobile.

În concluzie a menționat că instanța de apel a emis o decizie neargumentată, confuză și contradictorie, cu încălcarea normelor materiale imperative și a sarcinii procesului civil de judecare justă a cauzei.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Cahul a pronunțat decizia contestată la data de 30 mai 2022.

Materialele cauzei atestă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa recurenților Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari, și avocatului Mariana Turculeț la data de 02 august 2022 (f.d. 37 Vol. II) și a fost recepționată de avocatul Mariana Turculeț la data de 05 august 2022, de Vasile Bondari la data de 11 august 2022, iar de către Gheorghe Acriș și Dumitru Babaianu la data de 12 august 2022 (f.d. 57, 59, 60, 62 Vol. II).

Astfel, recursul, declarat la 19 septembrie 2022, este în termen.

La 26 octombrie 2022, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 66 Vol. II).

Prin referința depusă la 03 noiembrie 2022, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, a solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

Prin referința depusă la 29 noiembrie 2022, Liliana Nărea, Teodor Nărea și Gospodăria Țărănească „Feodor-Nărea”, reprezentați de avocatul Maxim Todorov, au solicitat declararea recursului ca inadmisibil.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Gheorghe Acriș, Dumitru Babaiianu și Vasile Bondari, reprezentați de avocatul Mariana Turculeț, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de Gheorghe Acriș, Dumitru Babaiianu și Vasile Bondari, reprezentați de avocatul Mariana Turculeț, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari, reprezentați de avocatul Mariana Turculeț, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Gheorghe Acriș, Dumitru Babaianu și Vasile Bondari, reprezentați de avocatul Mariana Turculeț, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Victor Burduh

Mariana Pitic